

adviesrapport

Natuurtoets Opbroek-Oost, Rijssen

Inventarisatie en beoordeling in het kader van natuurwetgeving en -beleid

Opdrachtgever

Gemeente Rijssen-Holten

Status

definitief



Zuiderzeelaan 53
8017 JV Zwolle

T (038) 423 64 64

E info@ecogroen.nl

I www.ecogroen.nl

Colofon

Titel

Natuurtoets Opbroek-Oost, Rijssen

Subtitel

Inventarisatie en beoordeling in het kader van natuurwetgeving en -beleid

Projectcode	Datum	Status
21-072	20 januari 2022	definitief

Auteur(s)

R. Olthof & S. Lindhout

Modellering & GIS

M. Boerhof

Tweede lezer

A. de Gelder

Opdrachtgever

Gemeente Rijssen-Holten

©Ecogroen bv

Alles uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt, mits onder vermelding van bron en status.

Olthof, R. & Lindhout, S. (2022). Natuurtoets Opbroek-Oost, Rijssen. Inventarisatie en beoordeling in het kader van natuurwetgeving en -beleid. Rapport 21-072. Ecogroen bv Zwolle.

Inhoud

Samenvatting	4
1. Inleiding	5
1.1 Aanleiding en doelstelling	5
1.2 Huidige situatie en voorgenomen ontwikkeling	5
1.3 Leeswijzer	7
2. Wettelijk kader en methode	8
2.1 Wettelijk kader	8
2.2 Onderzoeksmethode	9
2.2.1 Quickscan natuurtoets	9
2.2.2 Broedvogelonderzoek	9
2.2.3 Vleermuisonderzoek	10
2.2.4 Kleine marterachtigen, steenmarter en egel	11
2.2.5 Effectbeoordeling	12
3. Resultaten	13
3.1 Flora	13
3.2 Zoogdieren	13
3.2.1 Vleermuizen	13
3.2.2 Grondgebonden zoogdieren	15
3.3 Vogels	17
3.3.1 Vogels met jaarrond beschermde nesten	18
3.3.2 Overige vogels	22
3.4 Amfibieën	22
3.5 Overige soortgroepen	22
4. Conclusie en vervolgstappen	23
Geraadpleegde bronnen	26
Bijlagen	
Bijlage 1 - Stedenbouwkundig plan Opbroek-Oost	
Bijlage 2 - Resultaten vleermuizen	
Bijlage 3 - Resultaten grondgebonden zoogdieren	
Bijlage 4 - Resultaten uilen	
Bijlage 5 - Resultaten overige broedvogels	

Samenvatting

Aanleiding en doelstelling

De gemeente Rijssen-Holten heeft het voornemen om realisatie van woonwijk Opbroek-Oost planologisch mogelijk te maken. Omdat uitvoering van het plan negatieve gevolgen kan hebben voor beschermde natuurwaarden, heeft de gemeente Rijssen-Holten Ecogroen gevraagd om aanvullend ecologisch onderzoek uit te voeren om inzicht te krijgen in de aanwezigheid van beschermde natuurwaarden. Wet- en regelgeving voor bescherming van natuur verplichten vooraf te toetsen of activiteiten conflicteren met beschermde natuurwaarden. Voorliggende natuurtoets beschrijft de methodiek en uitkomsten van het aanvullend onderzoek en de toetsing.

Effectbeoordeling

- Bij uitvoering van het plan gaan nest- en verblijfplaatsen van beschermde zoogdieren en vogels mogelijk verloren. Mogelijke getroffen soorten bij uitvoering van het plan betreffen: steenmarter, bunzing, egel, steenuil, kerkuil, buizerd, torenvalk, huismus, boerenwaluw, huiswaluw en oeverwaluw.
- Omdat een definitief inrichtingsplan nog ontbreekt is het uitvoeren van een concrete effectbeoordeling niet mogelijk. Per aanwezige beschermde soort is daarom een globale inschatting gedaan van het mogelijke effect bij uitvoering van het plan, zoals voorgesteld in de planschets van maart 2021.

Conclusies en vervolgstappen

- Een aantal negatieve effecten op beschermde soorten zijn te voorkomen door het nemen van mitigerende maatregelen. Voor de meeste van de genoemde soorten is een ontheffing van de verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming noodzakelijk om doorgang van het plan mogelijk te maken.

1. Inleiding

1.1 Aanleiding en doelstelling

De gemeente Rijssen-Holten is voornemens om realisatie van woonwijk Opbroek-Oost planologisch mogelijk te maken. Omdat uitvoering van het plan negatieve gevolgen kan hebben op beschermde natuurwaarden is ecologisch onderzoek uitgevoerd. Uit een eerder uitgevoerd quickscanonderzoek is naar voren gekomen dat een aantal beschermde soorten binnen het plangebied te verwachten zijn (Jansen, 2020). De gemeente Rijssen-Holten heeft daarom Ecogroen gevraagd om aanvullend ecologisch onderzoek uit te voeren naar de functie van het plangebied voor beschermde soorten. De resultaten van dit onderzoek worden in voorliggende natuurtoets beschreven. Daarnaast is een effectbeoordeling gedaan van het plan op de beschermde soorten, en wordt advies gegeven over de realisatie van het plan binnen de kaders van de Wet natuurbescherming.

1.2 Huidige situatie en voorgenomen ontwikkeling

Het plangebied is circa 89 hectare groot en is gelegen in het buitengebied ten oosten van Rijssen. Het plangebied bestaat uit agrarische gronden, erven met bebouwing, enkele verspreid staande schuurtjes, bomenlanen en graslanden (zie figuur 1.2). Permanent oppervlaktewater is aanwezig in de vorm van waterhoudende sloten. De directe omgeving (invloedsgebied werkzaamheden) is meegenomen in het onderzoek. In figuur 1 is het plangebied weergegeven. In voorliggende rapportage is als uitgangspunt gehanteerd dat bebouwing op bewoonde erven binnen het plangebied behouden blijven, met uitzondering van de stallen aan de Oosterhofweg 127 (geel omlijnd in figuur 1). Schuurtjes en opstallen op agrarische percelen worden geamoveerd (gele stippen in figuur 1).



Figuur 1.1 Het plangebied (rood omlijnd) en de te amoveren stallen en schuurtjes (geel omlijnd). Bron kaartondergrond: PDOK.

Bij de voorgenomen ontwikkeling wordt in het plangebied een nieuwe woonwijk gerealiseerd. De werkzaamheden volgen na de realisatie van woonwijk Opbroek-Noord, welke grenst aan de westzijde van het plangebied en waar de werkzaamheden in 2022 starten. Om woningbouw binnen het plangebied mogelijk te maken wordt het grootste deel van het gebied bouwrijp gemaakt, waarbij de agrarische functie van het gebied wordt opgeheven. Voor de uitvoering van dit plan is een wijziging van het bestemmingsplan noodzakelijk. Verder worden kleine schuurtjes verwijderd en worden sloten en greppels gedempt. De bomenrijen aan de wegen Oosterhofweg, Elsmaten, Witmoesdijk en Groteboersdijk blijven behouden. De bedrijfsactiviteiten op het erf Oosterhofweg 127 worden na 2025 beëindigd om vervolgens naar alle waarschijnlijkheid de stallen en schuren te slopen. De woningen en woonfunctie op dit erf blijven behouden. De woonfunctie en bebouwing blijven op andere erven behouden.

In de toekomstige situatie wordt een woonwijk opgezet met een groenblauw karakter. Onder meer watergangen en groenvoorzieningen worden gerealiseerd. De voorlopige planschets is weergegeven in bijlage 1. De werkzaamheden starten in het voorjaar van 2023.



Figuur 1.2 Impressiefoto's van het plangebied. Foto's: Ecogroen.

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 zijn het wettelijk kader en de onderzoeksmethodiek beschreven. Vervolgens worden de onderzoeksresultaten inclusief een effectanalyse en -beoordeling gegeven in hoofdstuk 3. In hoofdstuk 4 volgt ons advies en de te nemen vervolgstappen in het kader van de aanwezige beschermde soorten. In hoofdstuk 5 zijn de geraadpleegde bronnen vermeld.

2. Wettelijk kader en methode

2.1 Wettelijk kader

De Wet natuurbescherming (Wnb; Overheid, 2021) regelt de bescherming van Natura 2000-gebieden, soorten en houtopstanden. Het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening, een verdere uitwerking van de Wet ruimtelijke ordening (Overheid, 2020), regelt de bescherming van het Natuurnetwerk Nederland. In dit rapport wordt alleen de bescherming van soorten behandeld. Bescherming van houtopstanden en gebieden worden conform de uitvraag niet meegenomen. In kader 2.1 geven we een samenvatting van de relevante wetteksten.

Kader 2.1 Wet natuurbescherming

Zorgplicht (artikel 1.11)

De Wet natuurbescherming (ook: Wnb) kent een zorgplicht voor natuur en soorten. De zorgplicht is altijd van kracht, ook ten aanzien van niet beschermde natuur. Artikel 1.11 schrijft voor dat iedereen voldoende zorg in acht neemt voor beschermde gebieden, in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving. Iedereen die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn/haar handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een beschermd gebied of voor in het wild levende soorten, laat deze handelingen achterwege of voorkomt de gevolgen. Dit laatste kan door het treffen van maatregelen ter voorkoming van schade of -als zelfs dat niet kan- de ontstane schade zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken. Een voorbeeld van voorzorg is het werken in de minst kwetsbare periode van soorten.

Soorten (hoofdstuk 3)

Hoofdstuk 3 regelt de bescherming van soorten. De bescherming van soorten is verdeeld over de artikelen 3.1, 3.5 en 3.10. Het betreft de bescherming van:

- Vogels zoals genoemd in de Vogelrichtlijn (artikel 3.1), in de praktijk vaak onderverdeeld in:
 - Vogels met jaarrond beschermde nesten, zoals huismus, gierwaluw en buizerd.
 - Overige vogels, waarvan nesten alleen tijdens het broedseizoen zijn beschermd (periode van nestbouw, ei-leg, broeden en voeren van de jongen op het nest).
- Soorten (exclusief vogels) van de Habitatrichtlijn (bijlage IV) en de Verdragen van Bern (bijlage II) en Bonn (bijlage I), zoals bedoeld in artikel 3.5.
- Andere soorten (artikel 3.10), onderverdeeld in:
 - Soorten waarvoor een ontheffing vereist kan zijn.
 - Soorten waarvoor -op basis van de betreffende provinciale verordening- vrijstelling van de verbodsbepalingen geldt.

Indien effecten niet zijn uit te sluiten moet -voorafgaand aan het vaststellen van een plan- zijn beoordeeld of er uitzicht is op het verkrijgen van een ontheffing. Als er aantoonbaar uitzicht is op het verkrijgen van een ontheffing dan kan het plan worden vastgesteld. Als bij ruimtelijke ingrepen verbodsbepalingen worden overtreden dan is het noodzakelijk om een ontheffing aan te vragen bij het bevoegd gezag, tenzij gewerkt kan worden volgens een goedgekeurde gedragscode. Het bevoegd gezag is meestal de provincie waar (het grootste deel van) de ingreep of activiteit plaatsvindt, soms is dat het Rijk. Voor het verkrijgen van een ontheffing moet zijn beschreven hoe de initiatiefnemer er voor zorgt dat schade aan beschermde soorten tot een minimum beperkt blijft, welke mitigerende en compenserende maatregelen nodig zijn, dat alternatieven ontbreken en aan welk wettelijk belang wordt voldaan en dat de staat van instandhouding van de betreffende soort niet in gevaar komt.

2.2 Onderzoeksmethode

2.2.1 *Quickscan natuurtoets*

Om de aanwezige of te verwachten beschermde natuurwaarden binnen de invloedssfeer van het plangebied in beeld te brengen is gestart met een literatuuronderzoek. Hiervoor is onder andere gebruik gemaakt van het eerder uitgevoerde quickscanonderzoek van Jansen (2020), de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) en verspreidingsatlassen van diersoorten als die van Douma *et al.* (2011).

De verzamelde informatie uit het literatuuronderzoek vormt de basis voor het quickscan veldbezoek dat op 10 februari 2021 (-2 °C, half bewolkt, droog, weinig wind) is uitgevoerd. Tijdens het veldbezoek is het plangebied (zie figuur 1.1) geïnspecteerd alsmede de directe omgeving (50 meter rondom het plangebied), waarbij aandacht is besteed aan beschermde soorten binnen de Wet natuurbescherming.

Op basis van het uitgevoerde literatuuronderzoek en het quickscan veldbezoek is beoordeeld welke beschermde soorten (mogelijk) aanwezig zijn en waarvoor aanvullend onderzoek nodig is.

2.2.2 *Broedvogelonderzoek*

Huismus

Onderzoek naar huismus is conform het kennisdocument huismus uitgevoerd (BIJ12, 2017d). Hiervoor zijn twee dagbezoeken gebracht in de periode april-half mei 2021 (zie tabel 2.1). Dit is voor deze soort het optimale inventarisatiemoment. Het eerste bezoek is uitgevoerd op 19 april. Het tweede bezoek is gestart op 4 mei maar werd afgebroken wegens ongunstige weersomstandigheden. Het bezoek is hervat en afgerond op 7 mei. Tijdens de huismusbezoeken is het aantal broedgevallen vastgesteld door te letten op nestindicerend gedrag, zoals zingende mannetjes, nestbouw of het transport van voedsel. Tijdens de overige veldbezoeken voor vleermuizen en overige vogels met jaarrond beschermde nesten zijn aanvullende waarnemingen van huismus genoteerd. De huismusbezoeken zijn uitgevoerd door één persoon.

Steenuil, kerkuil en ransuil

Om territoria van steenuil, kerkuil en ransuil goed in beeld te krijgen zijn in totaal drie nachtelijke bezoeken en één dagbezoek uitgevoerd, conform het kennisdocument van steenuil en kerkuil (BIJ12, 2017e; 2017h). De nachtelijke bezoeken vonden plaats op 9 en 23 maart en 13 april. Tijdens de bezoeken zijn steenuilen tot roepen aangespoord middels het afspelen van de territoriumroep met geluidboxjes. Waarnemingen zijn genoteerd op veldkaarten en later geclusterd op een verzamelkaart. Tijdens het dagbezoek op 29 maart zijn de potentiële nestlocaties (zoals nestkasten en schuren) geïnspecteerd op (sporen van) uilen. Aan de hand van de nestlocaties is bepaald of er mogelijk sprake is van essentieel foerageergebied. Tijdens de overige veldbezoeken voor vleermuizen en overige vogels met jaarrond beschermde nesten zijn aanvullende waarnemingen van uilen genoteerd. Het uilenonderzoek is uitgevoerd door één, en eenmalig door twee personen. Aanvullend op het veldonderzoek is navraag gedaan bij de lokale uilenwerkgroep 'de Katoelenkiekers'. De Katoelenkiekers hebben in de omgeving van het plangebied meerdere steen- en kerkuil kasten opgehangen die jaarlijks gemonitord worden.

Huiswaluw en boerenwaluw

Onderzoek naar huiswaluw en boerenwaluw is uitgevoerd door tijdens alle dagbezoeken en voorafgaand aan alle nachtelijke vleermuisbezoeken in de periode 1 juni tot en met 31 augustus te letten op de aanwezigheid van sporen en exemplaren van deze soorten. De aanwezige bebouwing is

gecontroleerd op de aanwezigheid van huiswaluw- en boerenwaluwnesten. Hierbij zijn alle erven onderzocht omdat de toekomstige plannen mogelijk een effect hebben op de daar nestelende huiswaluwen en boerenwaluwen.

Roofvogels: buizerd, sperwer, havik, boomvalk en torenvalk

Voor de roofvogels is onderzoek naar het gebruik van potentiële nestlocaties uitgevoerd op basis van het kennisdocument van buizerd (BIJ12, 2017a). Voor de overige soorten bestaat geen kennisdocument. Door middel van vier gerichte veldbezoeken is de functie van het nest voor buizerd, sperwer, havik, boomvalk en torenvalk vastgesteld. Deze bezoeken hebben overdag na zonsopkomst plaatsgevonden in de periode half maart tot en met juli, met een tussenperiode van minimaal 10 dagen (zie tabel 2.1). Bij het onderzoek is gelet op verse takken (oplichtend breukvlak), alarmerende ouders, poepsporen, prooiresten en ruiveren. De bezoeken zijn door één persoon uitgevoerd, in combinatie met het onderzoek naar overige broedvogels of grondgebonden zoogdieren.

Categorie 5-soorten

Binnen het plangebied zijn potentiële nestlocaties aanwezig van jaarrond beschermde vogels uit categorie 5. Dit zijn vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed, maar wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren gaat, zich elders te vestigen. Echter moeten deze plekken elders wel aanwezig zijn. Zodoende onderzoeken we of dergelijke nesten binnen het plangebied aanwezig zijn. Het gaat dan om soorten zoals spreeuw, oeverwaluw, zwarte roodstaart, grote bonte specht, groene specht, ringmus en enkele weidevogels. Onderzoek naar deze soorten wordt uitgevoerd door tijdens alle dagbezoeken en voor (zonsondergang) of na (zonsopkomst) alle nachtelijke vleermuisbezoeken in de periode 15 maart tot en met 31 augustus te letten op de aanwezigheid van deze soorten. Specifiek voor oeverwaluw is het gronddepot ten midden van het plangebied gecontroleerd op oeverwaluwkolonies.

2.2.3 Vleermuisonderzoek

Het onderzoek naar vleermuizen in 2021 heeft zich vooral gericht op het vaststellen van verblijfplaatsen. Tevens is gelet op eventuele vliegroutes en (belangrijke) foerageergebieden. Het vleermuisonderzoek is uitgevoerd conform het landelijk vleermuisprotocol en de kennisdocumenten voor vleermuizen (Netwerk Groene Bureaus, 2021; BIJ12, 2017b; 2017c; 2017f; 2017g).

De onderzoeken vonden plaats in de ochtend- of avond onder geschikte weersomstandigheden (zie tabel 2.1). Bij het onderzoek is gebruik gemaakt van een batdetector die de mogelijkheid heeft om geluidsopnames te maken.

Onderzoek kraamverblijfplaatsen en zomerverblijfplaatsen

Het onderzoek naar kraam- en zomerverblijfplaatsen is gestart met een avondbezoek op 27 en 31 mei, opgesplitst in respectievelijk deel noord en deel zuid. Na het invallen van de schemering is gelet op in- en uitvliegende vleermuizen en plekken met veel activiteit van vleermuizen in de vroege avond. Het tweede bezoek in de kraamperiode is uitgevoerd in de ochtenduren op 18 (deel noord) en 22 juni (deel zuid). Naarmate het lichter wordt, keren vleermuizen terug naar hun kraam- of zomerverblijfplaats, maar voordat ze naar binnen gaan cirkelen ze vaak minutenlang rond de ingang van hun verblijfplaats. Dit zogenoemde zwermen wijst op een verblijfplaats. Aan de hand van het aantal invliegende dieren is vervolgens de grootte van een eventueel aanwezige kraam- of zomerverblijfplaats bepaald. Vervolgens is op 6 juli een avondbezoek uitgevoerd, ook voor een volledig beeld van eventuele kraamkolonies van laatvlieger.

Onderzoek paarverblijfplaatsen/baltsterritoria (en zomerverblijfplaatsen)

Het onderzoek naar baltsterritoria en paarverblijfplaatsen is gestart met een bezoek op 19 en 30 augustus (deel noord en zuid opgesplitst), waarbij rondvliegende en vooral baltsende vleermuizen in beeld zijn gebracht. Het bezoek geeft inzicht in waar paarverblijfplaatsen aanwezig (kunnen) zijn en dit vergemakkelijkt het zoeken naar verblijfplaatsen tijdens het later uit te voeren ochtendbezoek. De tweede bezoekeronde is uitgevoerd in de ochtenduren op 24 september. Naarmate het lichter wordt, keren vleermuizen terug naar hun paar- of zomerverblijfplaats, maar voordat ze naar binnen gaan cirkelen ze vaak minutenlang rond de ingang van hun verblijfplaats. In het geval van een paarverblijfplaats wordt daarbij veelal ook gebaltst.

Onderzoek vliegroute

Conform het vleermuisprotocol is voor de hier te verwachten soorten op minimaal twee momenten in de periode half april - half september nachtelijk onderzoek uitgevoerd naar de aanwezigheid van vliegroutes. Tussen deze bezoeken dienen minimaal zes weken te zitten en één bezoek dient in de kraamperiode (globaal 15 mei - 15 juli) te worden uitgevoerd. De veldbezoeken zijn uitgevoerd op 27 en 31 mei en 19 en 30 augustus. Tijdens de veldbezoeken zijn langsvliegende vleermuizen die gebruik maakten van de bomenlanen binnen het plangebied geteld en is de bijbehorende soort genoteerd. De veldbezoeken zijn uitgevoerd onder gunstige weersomstandigheden (>12 graden, weinig wind en droog).

2.2.4 Kleine marterachtigen, steenmarter en egel

Onderzoek naar kleine marterachtigen (wezel, hermelijn en bunzing), steenmarter en egel bestaat in deze situatie uit het monitoren van het plangebied gedurende een periode van drie weken in de periode maart tot en met augustus. Dit onderzoek is uitgevoerd met wildcamera's (gemonteerd in een houten kast van het type 'Kuiperscam' met een blikje ansjovis of ander lokmiddel). Het onderzoek heeft zicht beperkt tot de delen binnen het plangebied die bij uitvoering van het plan verloren gaan en die geschikt zijn voor deze soorten. Het gaat hierbij om de verspreid aanwezige schuurtjes en plekken met dichte (ruige) vegetatie.

Op 29 maart zijn de camera's geplaatst bij de meest kansrijke landschapselementen (zie figuur 2.1 voor de locaties van de Kuipercams'). Op 19 april zijn de camera's gecontroleerd en zijn de geheugenkaarten en batterijen gewisseld. Op 4 en 7 mei, vijf weken na plaatsing, zijn de camera's opgehaald (zie tabel 2.1). De verkregen beelden zijn geanalyseerd om te kijken of kleine marterachtigen, steenmarters of egels zijn waargenomen. Hiernaast is tijdens het vleermuisonderzoek specifiek gelet op de aanwezigheid van de nachtactieve soorten steenmarter, egel en bunzing (wezel en hermelijn zijn overwegend dagactief). Tijdens de dagbezoeken is gelet op sporen zoals pootafdrukken, prooiresten en uitwerpselen.



Figuur 2.1 Locaties van de geplaatste Kuiperscams (zwarte stip) en bijbehorend nummer binnen het plangebied (rood omlijnd).

2.2.5 Effectbeoordeling

Op basis van het uitgevoerde literatuur- en veldonderzoek is beoordeeld welke beschermde soorten aanwezig zijn. Vervolgens is op basis van het voorgenomen plan bepaald welke effecten kunnen optreden op beschermde soorten en of vervolgstappen (zoals mitigerende maatregelen of een onthefingsaanvraag) vereist zijn.

Tabel 2.1 Overzicht uitgevoerde veldbezoeken en bijbehorende omstandigheden. RV = roofvogelbezoek, HM = huismusbezoek, VM = vleermuisbezoek (inclusief overige nachtactieve soorten en broedvogels) en # = aantal personen.

Datum	Tijdstip	Accent onderzoek	#	Weersomstandigheden
10-02-2021	10:00 – 15:00	Quickscan veldbezoek	1	-2 °C, droog, licht bewolkt, weinig wind
09-03-2021	19:00 – 21:00	Uilenbezoek 1	1	4 °C, droog, licht bewolkt, windstil
23-03-2021	19:00 – 21:30	Uilenbezoek 2	1	4 °C, droog, licht bewolkt, windstil
29-03-2021	09:00 – 15:00	RV 1 & plaatsen camera's	1	17 °C, droog, helder, windstil
13-04-2021	20:00 – 23:15	Uilenbezoek 3	2	8 °C, droog, licht bewolkt, windstil
19-04-2021	08:45 – 16:00	HM 1, RV 2 & controle camera's	1	12 °C, droog, half bewolkt, windstil
04-05-2021	11:00 – 12:30	HM 2, RV 3 & ophalen camera's (1/2)	1	10 °C, buien, bewolkt, matige wind
07-05-2021	09:00 – 13:45	HM 2, RV 3 & ophalen camera's (2/2)	1	9 °C, droog, half bewolkt, weinig wind
27-05-2021	20:45 – 23:15	VM kraamtijd 1 (deel noord)	1	12 °C, droog, bewolkt, weinig wind
31-05-2021	20:30 – 23:15	VM kraamtijd 1 (deel zuid)	2	13 °C, droog, helder, windstil
10-06-2021	08:00 – 12:00	RV 4 & overige vogels	1	20 °C, droog, half bewolkt, weinig wind
18-06-2021	03:00 – 05:15	VM kraamtijd 2 (deel noord)	1	19 °C, droog, licht bewolkt, windstil
22-06-2021	03:30 – 05:50	VM kraamtijd 2 (deel zuid)	2	11 °C, droog, bewolkt, weinig wind
06-07-2021	21:30 – 00:00	VM kraamtijd 3	2	13 °C, droog, licht bewolkt, matige wind
19-08-2021	20:45 – 22:00	VM paartijd 1 (deel zuid)	1	16 °C, droog, bewolkt, windstil
30-08-2021	20:30 – 22:45	VM paartijd 1 (deel noord)	1	16 °C, droog, helder, weinig wind
24-09-2021	05:15 – 07:30	VM paartijd 2	3	14 °C, droog, half bewolkt, weinig wind

3. Resultaten

3.1 Flora

Binnen het projectgebied groeien algemene plantensoorten van vochtige weilanden, bermen, akkerranden en ruderaal terreinen, zoals grote brandnetel, Engels raaigras, paardenbloem en kropbaar. Tijdens het veldbezoek zijn geen in de Wet natuurbescherming beschermde plantensoorten aangetroffen. Op basis van de aangetroffen soortensamenstelling, de terreingesteldheid en bekende verspreidingsgegevens (NDFF, 2021) worden deze soorten ook niet verwacht. Het nemen van vervolgstappen ten aanzien van beschermde flora is in het kader van de Wet natuurbescherming niet aan de orde.

3.2 Zoogdieren

3.2.1 Vleermuizen

Het leefgebied van vleermuizen bestaat uit verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden (zie ook kader 3.1). Hieronder worden deze onderdelen nader beschreven.

Kader 3.1 Vleermuizen

Verblijfplaatsen

Verblijfplaatsen kunnen zich bevinden in donkere en voor vleermuizen bereikbare ruimten in bomen, huizen, kelders et cetera en kunnen aanwezig zijn in de vorm van kraamverblijven / zomerverblijven, baltslocaties / paarverblijven en winterverblijven. Verstoring, beschadiging, vernietiging of het verwijderen van deze verblijfplaatsen is verboden.

Vliegroutes

Voor oriëntatie tijdens de trek van en naar hun verblijfplaatsen en foerageergebieden gebruiken vleermuizen veelal jarenlang dezelfde structuren. Vanwege dit traditiegetrouwe gedrag van vleermuizen vormen bepaalde lijnvormige structuren (bijvoorbeeld rijen woningen, watergangen en bomenrijen) een belangrijk onderdeel van een vliegroute. Wanneer alternatieve structuren ontbreken zijn dergelijke structuren 'onmisbaar' en zodoende beschermd.

Foerageergebieden

Locaties waar insecten aanwezig zijn, bijvoorbeeld langs randen van bossen, bomenrijen of boven water zijn van belang als foerageergebied voor vleermuizen. Foerageergebied van vleermuizen geniet binnen de Wet natuurbescherming echter geen juridische bescherming, tenzij het onmisbaar is voor het voortbestaan van een populatie.

Verblijfplaatsen

Tijdens het vleermuisonderzoek zijn binnen het plangebied drie zomerverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis en één paarplaats van rosse vleermuis aangetroffen (zie bijlage 2). Buiten het plangebied zijn nog twee zomerverblijfplaatsen aangetroffen van gewone dwergvleermuis aan de

Wethouder H. H. Kortenboslaan. Op basis van de huidige plannen blijven de verblijfplaatsen van rosse vleermuis en gewone dwergvleermuis behouden. Op het moment dat een vleermuisverblijfplaats wel mogelijk verstoord, beschadigd of vernield wordt is een ontheffing Wnb noodzakelijk.

Vliegroutes

Tijdens het veldbezoek is vastgesteld dat gewone dwergvleermuizen en laatvliegers de bomenrijen langs de Witmoesdijk, Oosterhofweg en Elsmaten gebruiken als vaste vliegroute (zie bijlage 2). Vleermuizen gebruiken deze bomenrijen als vliegroute vanuit Rijssen (verblijfplaatsen) naar het buitengebied (foerageergebied) en vice versa. De hoogst getelde aantallen gedurende één bezoek zijn 36 langsvliegende vleermuizen (24 gewone dwergvleermuizen en 12 laatvliegers) geteld bij de Witmoesdijk en 39 gewone dwergvleermuizen langs de Oosterhofweg/Elsmaten. Op basis van deze aantallen en het ontbreken van alternatieve structuren/geleidende elementen zijn de vliegroutes van essentieel belang.

De bomenrijen die gebruikt worden als vliegroute worden meegenomen in het voornomen plan en blijven behouden. Directe negatieve effecten van de plannen op de vliegroutes worden daarom uitgesloten.

Om lichtverstoring op de aanwezige vliegroutes te voorkomen adviseren we om toekomstige verlichting aan te passen op vleermuizen. Vleermuizen zijn gevoelig voor verstoring door nachtelijke verlichting in hun actieve periode (ca. april tot en met oktober). De volgende maatregelen zijn daarom noodzakelijk om de functionaliteit van de vliegroutes te borgen:

- Werkzaamheden binnen de actieve periode van vleermuizen worden bij daglicht uitgevoerd.
- Bouwlampen of toekomstige straatlantaarns worden niet op bomen langs de Witmoesdijk, Oosterhofweg en Elsmaten gericht. Dit kan door armaturen te plaatsen die het licht alleen recht omhoog schijnen. Wanneer dit niet mogelijk is adviseren we om gebruik te maken van amberkleurige verlichting en de lichtsterkte te verlagen tot wat minimaal noodzakelijk is door te werken met een dim-regime.

Wanneer het niet mogelijk is om bovenstaande mitigerende maatregelen te treffen, of wanneer bomen op de vliegroute worden gekapt, is het aanvragen van een ontheffing Wnb noodzakelijk.

Foerageergebieden

Door het open karakter van het plangebied zijn beperkte aantallen vleermuizen foeragerend waargenomen. Foeragerende vleermuizen zijn met name aangetroffen bij erven en in de luwtes van bomen. In de omgeving van het plangebied zijn ruim voldoende alternatieve foerageergebieden vorhanden, zoals de omgeving van de Regge, de Rijsserberg, en het buitengebied aan de overzijde van de Provincialeweg N347. Dit laatste gebied rondom de watergang Elsgraven kent een kleinschaliger landschap met veel houtwallen en singels. Vermoedelijk vliegen de vleermuizen langs de eerder genoemde vliegroutes naar deze omgeving toe.

In de toekomstige situatie zal voldoende foerageergebied terugkomen in de vorm van waterpartijen, boomgroepen, lanen en parkjes. Omdat het huidige plangebied niet van essentieel belang is als foerageergebied, zijn vervolgstappen ten aanzien van foerageergebieden van vleermuizen niet aan de orde.

3.2.2 Grondgebonden zoogdieren

Steenmarter

In de omgeving van het plangebied zijn diverse waarnemingen bekend van de steenmarter (NDFF, 2021), bijvoorbeeld op de Enterstraat op ca. 200 meter afstand van de plangebiedsgrens. Tijdens het veldonderzoek zijn binnen het plangebied diverse sporen aangetroffen van steenmarter in en rond het vervallen schuurtje aan de Groteboersdijk (zie figuur 3.1; bijlage 3). Bij dit schuurtje is op 30 maart ook een passerende steenmarter vastgelegd op een wildcamera. Daarnaast is een steenmarter tweemaal (op 18 en 31 mei) rondsnuffelend vastgelegd op een wildcamera bij een schuurtje aan de Oosterhofweg (zie figuur 3.2). Overige aanwijzingen die wijzen op de aanwezigheid van steenmarter zoals zichtwaarnemingen tijdens het nachtelijke onderzoek of overige sporen zijn niet gedaan.



Figuur 3.1 Het schuurtje aan de Groteboersdijk met een verblijfplaats van steenmarter (links) en prenten van steenmarter in de sneeuw naast het schuurtje (rechts). Foto: Ecogroen.

Het territorium van een steenmarter kan 80 tot 700 hectare groot zijn (Zoogdiervereniging, 2021). In het stedelijk gebied zijn de dichtheden van territoria groter dan in het buitengebied (Van Maanen & Hoksberg, 2007). Binnen het territorium maakt de steenmarter gebruik van een netwerk van verblijfplaatsen. Er zijn twee verblijfplaatsen van steenmarter binnen het plangebied aanwezig. Op basis van de aangetroffen sporen en waarnemingen heeft steenmarter één van zijn verblijfplaatsen in het schuurtje aan de Groteboersdijk. Hoewel het gedrag op de vastgelegde camerabeelden aan de Oosterhofweg geen directe indicatie is voor de aanwezigheid van een verblijfplaats, is ook dit schuurtje geschikt voor steenmarter als verblijfplaats. Daarnaast bevindt zich een verblijfplaats van steenmarter in een schuurtje aan de Oosterhofweg. Er zijn geen aanwijzingen gevonden voor aanwezigheid van verblijfplaatsen op overige locaties in het plangebied.



Figuur 3.2 Een steenmarter rondspeurend voor de camera bij de Oosterhofweg. Foto: Ecogroen.

Vanwege de omvang en op basis van het onderzoek vormt het plangebied naar verwachting een vrij beperkt onderdeel van het territorium van steenmarter en wordt binnen het territorium het merendeel van de verblijfplaatsen van steenmarter buiten het plangebied verwacht – in de richting van het stedelijk gebied.

Bij uitvoering van het plan gaan leefgebied en twee verblijfplaatsen van steenmarter verloren. Voorafgaand aan de uitvoering is daarom een ontheffing Wnb nodig voor steenmarter.

Bunzing

In de omgeving van het plangebied zijn waarnemingen bekend van de bunzing (NDFF, 2021), waarvan de dichtstbijzijnde op ca. 200 meter afstand van het plangebied. Tijdens het veldonderzoek zijn sporen (uitwerpselen) van bunzing aangetroffen bij de boerderij aan de Oosterhofweg 127 (zie bijlage 3). Door de aanwezigheid van geschikt leefgebied en verblijfmogelijkheden (zoals overhoekjes, schuurtjes en stenenstapels) wordt de aanwezigheid van een verblijfplaats verwacht bij de boerderij aan de Oosterhofweg. Wanneer het plan wordt uitgevoerd en het terrein waar nu de stallen staan bouwrijp wordt gemaakt gaat een verblijfplaats van bunzing verloren. Voor het beschadigen of vernielen van vaste verblijfplaatsen van bunzing is een ontheffing Wnb nodig.

Egel

Rondom het plangebied zijn waarnemingen bekend van de egel (NDFF, 2021). Binnen het plangebied is geschikt leefgebied van egel aanwezig, onder andere op erven, bij houtwallen en in verruigde greppels (zie figuur 3.3). Op een wildcamera in het zuidelijke deel van het plangebied is een egel vastgelegd (zie bijlage 3). Daarnaast melden bewoners van Cattelaar 6 en Witmoesdijk 30 de aanwezigheid van egels in hun tuin. Bij de voorgenomen plannen gaat leefgebied van egel mogelijk verloren. Een nadere effectbeoordeling voor egel is noodzakelijk om te bepalen hoeveel leefgebied precies verloren gaat. Wanneer dichte begroeiing als struwelen, hagen, bosjes en extensief beheerde slootkanten verloren gaan is voor egel een ontheffing Wnb nodig.



Figuur 3.3 Singels, houtwallen en overige dichtbegroeide groenelementen bieden geschikt leefgebied voor de egel, zo ook hier bij Witmoesdijk 30. Foto: Ecogroen.

Eekhoorn

In de omgeving van het plangebied zijn waarnemingen van eekhoorn bekend (NDFF, 2021). Binnen het plangebied is vrijwel geen (permanent) leefgebied van eekhoorn aanwezig. Hooguit vormen de bomen op het terrein van Witmoesdijk 33 geschikt leefgebied, maar deze bomen blijven in het plan behouden. Op dit terrein en de rest van het plangebied zijn overigens geen nesten van eekhoorn of eekhoorns aangetroffen tijdens het veldonderzoek. Bij uitvoering van het plan gaat zodoende geen leefgebied van eekhoorn verloren. Het nemen van vervolgstappen in het kader van de Wnb is voor eekhoorn niet aan de orde.

Overige grondgebonden zoogdieren

Verblijfplaatsen en onmisbaar foerageergebied van overige beschermde grondgebonden zoogdieren waarvoor in provincie Overijssel geen vrijstelling van de verbodsartikelen uit de Wet natuurbescherming geldt (zoals das of wezel) worden op basis van terreinkernmerken, het veldbezoek en bekende verspreidingsgegevens (NDFF, 2021) uitgesloten. Vervolgstappen voor overige beschermde grondgebonden zoogdieren zonder provinciale vrijstelling zijn niet aan de orde.

Wel zijn in het plangebied vaste verblijfplaatsen van een aantal algemeen voorkomende grondgebonden zoogdiersoorten aangetroffen en/of te verwachten. Dit zijn onder andere gewone bosmuis, huisspitsmuis en rosse woelmuis. Bij de geplande ingrepen kunnen enkele verblijfplaatsen en/of exemplaren van deze grondgebonden zoogdieren geschaad worden. In voorliggende situatie geldt voor deze soorten in de provincie Overijssel vrijstelling van de verbodsartikelen uit de Wet natuurbescherming, waardoor het nemen van vervolgstappen voor deze zoogdieren niet aan de orde is.

3.3 Vogels

Bij vogels wordt onderscheid gemaakt in twee categorieën met een verschillend beschermingsregime (zie kader 2.1).

3.3.1 *Vogels met jaarrond beschermde nesten*

Voor een aantal vogelsoorten geldt dat de nestlocaties inclusief de functionele omgeving jaarrond beschermd zijn (zie kader 3.2).

Kader 3.2 Vogels met jaarrond beschermde nestplaatsen

Onder jaarrond beschermde nesten van vogels wordt Overijssel verstaan: in functie zijnde nesten van de boerenwaluw, boomvalk, bosuil, buizerd, gierwaluw, grote gele kwikstaart, havik, huismus, huiswaluw, kerkuil, oehoe, ooievaar, raaf, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil, torenvalk, wespandief, zeearend, zwarte specht en zwarte wouw.

Aanvullend op bovengenoemde vogels met jaarrond beschermde nesten heeft de provincie Overijssel een aantal soorten benoemd waarvan moet worden getoetst of voldoende functioneel leefgebied aanwezig blijft. Dit zijn vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. Specifiek betreft het de volgende soorten: blauwe reiger, bonte vliegenvanger, boomklever, boomkruiper, draaihals, gekraagde roodstaart, glanskop, grauwe vliegenvanger, groene specht, grote bonte specht, grutto, ijsvogel, kleine bonte specht, kortsnavelboomkruiper, middelste bonte specht, oeverwaluw, ringmus, spreeuw, tapuit, tureluur, veldleeuwerik, wulp, zomertortel, zwarte mees en zwarte roodstaart.

Steenuil

In de NDFF (2021) is vlak buiten het plangebied één recente waarneming bekend van de steenuil. Tijdens het onderzoek zijn echter diverse territoria en nestplaatsen van deze soort vastgesteld (zie bijlage 4). Ook zijn diverse onbezette nestkasten aanwezig. Binnen het plangebied zijn in totaal drie bezette nestplaatsen vastgesteld. Twee in nestkasten op de erven Cattelaar 6 en Elsmaten 3 (med. uilenwerkgroep) en één nestplaats in de schuur op het erf van Oosterhofweg 125/127. Dit laatste nest gaat bij toekomstige werkzaamheden verloren doordat de schuren op het erf Oosterhofweg 125/127 in de toekomst gesloopt worden. De overige twee nesten blijven behouden doordat de erven ongemoeid blijven, maar raken bij uitvoering van de plannen mogelijk ongeschikt door het verdwijnen van essentieel foerageergebied rondom de nestplaatsen. Daarnaast zijn tijdens het onderzoek meerdere nestplaatsen buiten het plangebied vastgesteld of bekend (med. uilenwerkgroep). Zo ontstaat mogelijk een cumulatief effect op essentieel foerageergebied van een vierde nestplaats direct buiten het plangebied bij Witmoesdijk 24 door de geplande werkzaamheden bij Opbroek-Noord en Opbroek-Oost. Daarnaast is op basis van aangetroffen braakballen een rustplaats van steenuil vastgesteld in het schuurtje aan de Oosterhofweg.

Voor het verwijderen van de nestplaats op het erf Oosterhofweg 125/127 en de rustplaats in het schuurtje aan de Oosterhofweg is een ontheffing nodig. Om te beoordelen of de andere nestplaatsen van steenuil (bij Cattelaar 6, Elsmaten 3 en Witmoesdijk 24) ongeschikt raken door de komst van Opbroek-Noord en Oost, dient een aanvullende effectbeoordeling uitgevoerd te worden op moment dat definitieve inrichtingsmaatregelen bekend zijn. Zo dient de effectbeoordeling uit te wijzen of in de toekomstige situatie voldoende foerageergebied in de directe omgeving van de nestplaatsen resteert. De effectbeoordeling moet uitwijzen of ook voor de overige nestplaatsen een ontheffing nodig is.

Kerkuil

Binnen het plangebied is een waarneming bekend van een kerkuil (NDFF, 2021). Tijdens het onderzoek zijn twee rustplaatsen van kerkuil vastgesteld door de aanwezigheid van braakballen en uitwerpselen (zie figuur 3.4 en bijlage 4). Nestplaatsen van kerkuil zijn tijdens het onderzoek niet binnen het plangebied aangetroffen. Wanneer de vastgestelde rustplaatsen ten behoeve van het plan verloren gaan is een ontheffing Wnb noodzakelijk.



Figuur 3.4 Aangetroffen braakballen van kerkuil bij de meest noordelijke aangetroffen rustplaats in het schuurtje. Bron foto: Ecogroen.

Buizerd

Rondom het plangebied zijn waarnemingen bekend van de buizerd (NDFF, 2021). Binnen het plangebied is één geschikte nestplaats vastgesteld rond Witmoesdijk 30 (zie bijlage 5). De bewoners van dit adres bevestigen dat buizerd in 2020 heeft gebroed in de singel rond het terrein. Daarnaast is een buizerdnest vastgesteld op het erf Elsmaten 4 (buiten het plangebied). Door de korte afstand (150 meter) tussen deze twee nesten wordt aangenomen dat de nesten van hetzelfde paar buizerd zijn. Buizerds hebben namelijk twee of drie nesten binnen hun territorium die in de loop der jaren rouleren qua gebruik. In het vroege voorjaar is in de directe omgeving van het nest op het erf Elsmaten 4 een dode buizerd aangetroffen, mogelijk één van het paar. Gedurende het broedseizoen 2021 is bij het nest in de zuidwesthoek van de singel eenmalig een opvliegende buizerd gezien. Het is echter niet uit te sluiten dat het nest in de toekomst door buizerd als nestplaats gebruikt wordt. Veiligheidshalve gaan we er daarom van uit dat het nest een functie heeft voor buizerd als nestplaats. Verder is een derde buizerdnest vastgesteld op 220 meter ten zuiden van het plangebied vastgesteld ter hoogte van Elsmaten 2. De aangetroffen buizerdnesten blijven zoals de plannen er nu liggen behouden. Het toekomstige gebruik van het plangebied heeft wel een negatief effect op het noordelijke territorium (de twee noordelijke nestplaatsen) door verstoring en verlies aan jachtterrein waardoor deze nesten ongeschikt raken. Wanneer de nestplaatsen bij uitvoering van het plan verloren gaan of ongeschikt raken, is een ontheffing Wnb noodzakelijk.

Torenavalk

In de omgeving van het plangebied zijn waarnemingen van torenvalk bekend (NDFF, 2021). In een oud kraaiennest in de top van een zwarte els aan de Witmoesdijk is tijdens het onderzoek een nest vastgesteld van torenvalk (zie bijlage 5). Op 10 juni werd een vrouwtje broedend waargenomen op het nest. Het mannetje werd in de omgeving regelmatig jagend waargenomen, en bezocht af en toe het nest om een prooi af te leveren. Bij uitvoering van het plan gaat het nest niet verloren, maar het toekomstig gebruik van het plangebied heeft wel een negatief effect op het torenvalknest door verstoring en verlies aan jachtterrein waardoor het nest ongeschikt raakt. Wanneer de nestplaats bij uitvoering van het plan verloren gaat, is een ontheffing Wnb noodzakelijk.



Figuur 3.5 Een torenvalk vrouwtje (rood omcirkeld) keert na een korte vlucht terug naar het nest hoog in de elzenboom om te broeden. Foto: Ecogroen.

Huismus

In de omgeving van het plangebied zijn waarnemingen bekend van de huismus (NDFF, 2021). Tijdens het veldonderzoek zijn verspreid over het plangebied 25 bezette nesten van huismus vastgesteld. De nesten bevinden zich in de bebouwing van de volgende erven: Oosterhofweg 125/127, Elsmaten 3 en Witmoesdijk 26 (zie bijlage 5). Vrijwel alle nestlocaties inclusief functionele leefomgeving blijven behouden, met uitzondering van één nest in een te amoveren stal aan de Oosterhofweg 127. Wanneer een nestplaats van huismus verloren gaat is een ontheffing Wnb noodzakelijk.

Boerenwaluw

In de omgeving van het plangebied zijn waarnemingen bekend van de boerenwaluw (NDFF, 2021). Tijdens het veldonderzoek zijn ten minste zes nesten van boerenwaluw vastgesteld bij Cattelaar 6 (één nest) en de boerderij aan de Oosterhofweg (minstens vijf nesten; zie bijlage 5). Bij uitvoering van de plannen gaan nesten van boerenwaluw verloren bij de sloop van de stallen van de boerderij aan de Oosterhofweg 127. Gedurende het veldonderzoek is geen in pandige inspectie gedaan aan de binnenzijde van de stallen. Mogelijk zijn dus meer nesten aanwezig. Wanneer nestplaatsen van boerenwaluw verloren gaan is een ontheffing Wnb noodzakelijk en dient – middels een aanvullend veldbezoek – bepaald te worden om hoeveel nesten het exact gaat.

Huiswaluw

In de omgeving van het plangebied zijn waarnemingen bekend van de huiswaluw (NDFF, 2021). Tijdens het veldonderzoek zijn in totaal vijf nesten van huiswaluw vastgesteld bij Opbroekweg 61 (vier nesten) en Oosterhofweg 127 (één nest; zie bijlage 5). Op basis van de huidige plannen blijven alle nestplaatsen behouden. Wanneer een nestplaats van huiswaluw echter verloren gaat is eerst een ontheffing Wnb noodzakelijk.

Oeverwaluw

Binnen het plangebied is sinds 2021 een kolonie bekend van oeverwaluwen (NDFF, 2021). De kolonie bevindt zich in zandbulten op het gronddepot aan de weg Cattelaar (zie bijlage 5). Circa 35 nestgangen zijn geteld tijdens het veldonderzoek. Van nature broedt de oeverwaluw in steile oevers langs beken of rivieren. In Nederland worden vaak bouwterreinen als broedlocatie gebruikt. Gezien het ontbreken van alternatieve nestplaatsen in de wijde omgeving zijn de uitwijkmogelijkheden beperkt. Wanneer de nestplaatsen bij uitvoering van het plan verloren gaan is een ontheffing Wnb noodzakelijk..

Spreeuw

In en rond het plangebied zijn waarnemingen bekend van de spreeuw (NDFF, 2021). Gedurende het onderzoek zijn dertien nestplaatsen van spreeuw geteld verspreid over het plangebied (zie bijlage 5). Het merendeel van de nesten bevindt zich in bomen en gebouwen die behouden blijven. Twee nesten bevinden zich in een te amoveren stal aan de Oosterhofweg. Door de ruime aanwezigheid van alternatieve nestplaatsen in de omgeving (oude spechtengaten, losse dakpannen) kan met zekerheid worden gesteld dat de twee paar spreeuwen van de Oosterhofweg uitwijkmogelijkheden hebben. Het nemen van vervolgstappen is voor spreeuw niet noodzakelijk.

Zwarte roodstaart

In de omgeving van het plangebied zijn waarnemingen bekend van de zwarte roodstaart (NDFF, 2021). Tijdens het onderzoek is een nestplaats ontdekt in een vervallen schuurtje aan de Groteboersdijk (zie bijlage 5). Ondanks de aanwezigheid van de steenmarter in hetzelfde schuurtje werden hier succesvol jongen grootgebracht. Door de sloop van het schuurtje gaat één nest verloren. De zwarte roodstaart is van oorsprong een soort van stenige, vaak bergachtige terreinen. De soort doet het in Nederland daarom goed in onder andere nieuwbouwwijken, industrieterreinen, op flatgebouwen en erven. Door de ruime aanwezigheid van alternatieve nestplaatsen in de omgeving (schuren en woningen) kan met zekerheid worden gesteld dat de dit paartje zwarte roodstaart uitwijkmogelijkheden heeft. Het nemen van vervolgstappen voor zwarte roodstaart is niet aan de orde.

Grote bonte specht

In de omgeving van het plangebied zijn waarnemingen bekend van de grote bonte specht (NDFF, 2021). In enkele bomen binnen het plangebied zijn spechtengaten aangetroffen van het formaat van grote bonte specht. Een bezet nest is vastgesteld buiten het plangebied aan de Witmoesdijk. Hier werden jongen gehoord vanuit het nestgat toen een oudervogel voedsel kwam brengen. De plannen hebben geen negatief effect op de nestplaats of de functionele leefomgeving van grote bonte specht. Vervolgstappen voor de grote bonte specht zijn daarom niet aan de orde.

Groene specht, middelste bonte specht en kleine bonte specht

In de omgeving van het plangebied zijn waarnemingen bekend van de groene, middelste bonte en kleine bonte specht (NDFF, 2021). Gedurende het onderzoek werd regelmatig een groene specht gezien of gehoord. Soms binnen het plangebied, maar meestal in het gebied ten westen ervan. De bewoner van Witmoesdijk 30 heeft ook een melding gedaan van de kleine en mogelijk middelste bonte specht. Van deze twee soorten zijn echter geen exemplaren waargenomen. Ook is voor deze soorten erg weinig geschikt broedbiotoop aanwezig. Effecten van het plan op groene, middelste bonte en kleine bonte specht worden uitgesloten. Vervolgstappen voor deze spechtsoorten zijn daarom niet aan de orde.

3.3.2 Overige vogels

Door de aanwezigheid van erven, tuinen, bomen, struwelen, akkers en slootjes binnen het plangebied is broedbiotoop aanwezig voor enkele algemene vogelsoorten als krakeend, wilde eend, hollen-duif, houtduif, Turkse tortel, wilde eend, kievit, gaai, ekster, kauw, zwarte kraai, pimpelmees, koolmees, fitis, tjiftjaf, zwartkop, tuinfluiter, braamsluiper, grasmus, winterkoning, boomkruiper, merel, zanglijster, roodborst, roodborsttapuit, heggenmus, gele kwikstaart, witte kwikstaart, graspieper, vink, groenling, kneu en putter. Daarnaast is tijdens het veldonderzoek vastgesteld het zuidelijk deel van het plangebied wordt gebruikt als territorium van een paar patrijzen (zie kader 3.3).

Kader 3.3 Patrijs

Nesten van patrijs hebben in Overijssel niet de status van jaarrond beschermd nest. De patrijs staat wel op de Rode Lijst en heeft een zeer ongunstige staat van instandhouding (Sovon, 2021). De aanwezigheid van deze soort vraagt daarom extra aandacht. Mogelijk kan in het open gedeelte tussen de twee toekomstige woonwijken een patrijzenakker gerealiseerd worden. Een voorwaarde is dan wel dat sommige delen van het gebied rustig en ontoegankelijk blijven voor bijvoorbeeld honden.

Voor alle inheemse vogelsoorten geldt een verbod op handelingen die soorten, nesten, eieren of vaste rust- of verblijfplaatsen beschadigen of verstoren. In het kader van de Wet natuurbescherming wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd, omdat deze per soort en vaak per jaar kan verschillen. Van belang is of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum.

Uitvoering van de werkzaamheden dienen zo veel mogelijk buiten het broedseizoen plaats te vinden. Voor de meeste soorten kan de periode tussen 1 maart en 15 juli worden aangehouden als broedseizoen. Met name te verwachten soorten als de houtduif, Turkse tortel en merel kunnen tot laat in het seizoen doorgaan met broeden en ook vroeg in het seizoen starten met broeden. Indien werkzaamheden in de periode half februari tot half december worden opgestart adviseren we om voorafgaand aan de werkzaamheden een broedvogelcontrole door een ter zake deskundige uit te voeren. Mochten broedende vogels aanwezig zijn dan dienen de werkzaamheden ter plekke te worden uitgesteld tot de jongen zijn uitgevlogen.

3.4 Amfibieën

Op basis van het veldbezoek, terreinkenmerken en verspreidingsgegevens (NDFF, 2021) wordt aanwezigheid van soorten van de in de Habitatrichtlijn en de Verdragen van Bern en Bonn en overige nationaal beschermde amfibieën (zoals kamsalamander en knoflookpad) uitgesloten.

Wel is binnen het projectgebied leefgebied van algemene soorten amfibieën zoals de kleine watersalamander, gewone pad en bruine kikker vastgesteld of te verwachten. Bij de geplande ingrepen kunnen exemplaren van vrijgestelde beschermde amfibieën geschaad worden. In voorliggende situatie geldt voor deze soorten in de provincie Overijssel vrijstelling van de verbodsartikelen uit de Wet natuurbescherming, waardoor het nemen van vervolgstappen voor deze amfibieën niet aan de orde is.

3.5 Overige soortgroepen

Op basis van de terreinkenmerken, habitateisen en bekende verspreidingsgegevens (NDFF, 2021) worden in het projectgebied geen vaste verblijfplaatsen verwacht van beschermde reptielen, vissen en ongewervelden. Het nemen van vervolgstappen in het kader van de Wet natuurbescherming zijn niet aan de orde voor deze soortgroepen.

4. Conclusie en vervolgstappen

Uitvoering van de plannen leidt mogelijk tot schadelijke effecten op nest- rust- of verblijfplaatsen van de volgende beschermde soorten zonder provinciale vrijstelling: steenmarter, bunzing, egel, steenuil, kerkuil, buizerd, torenvalk, huismus, boerenwaluw, huiswaluw en oeverwaluw. Voor de genoemde soorten zijn vervolgstappen nodig om overtreding van verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming te voorkomen. In tabel 4.1 wordt per soort(groep) genoemd welke vervolgstappen nodig zijn wanneer de plannen worden uitgevoerd als weergegeven in bijlage 1.

Tabel 4.1 Benodigde vervolgstappen per soort(groep).

Soort(groep)	Noodzaak ontheffing	Toelichting	Maatregelen
Vleermuizen – verblijfplaatsen	Nee	Bij het verstoren, beschadigen of vernielen van een verblijfplaats is een ontheffing noodzakelijk. Bij de huidige plannen is dat niet het geval.	N.v.t.
Vleermuizen – vliegroutes	Nee	Het behoud van bomenlanen en het nemen van mitigerende maatregelen borgen de functionaliteit van de vliegroutes.	N.v.t.
Vleermuizen – foerageergebieden	Nee	Bij het voorgenomen initiatief gaan geen essentiële foerageergebieden verloren.	N.v.t.
Steenmarter	Ja	Bij het beschadigen of vernielen van de twee verblijfplaatsen, door de sloop van de schuurtjes aan de Groteboersdijk en Oosterhofweg, is een ontheffing noodzakelijk.	Realisatie vier nieuwe marterverblijfplaatsen voorafgaand aan het verwijderen van de huidige verblijfplaatsen.
Bunzing	Ja	Bij het beschadigen of vernielen van de verblijfplaats, door de sloop van de stallen Oosterhofweg 127, is een ontheffing noodzakelijk.	Realisatie twee nieuwe marterverblijfplaatsen voorafgaand aan het verwijderen van de huidige verblijfplaats.
Egel	N.t.b.	Een aanvullende effectbeoordeling is noodzakelijk om leefgebied in kaart te brengen en te bepalen hoeveel leefgebied er verloren gaat. Bij het verloren gaan van leefgebied met geschikte verblijfplaatsen is een ontheffing noodzakelijk.	Realisatie van nieuw leefgebied met verblijfplaatsen buiten het plangebied voorafgaand aan het verwijderen van het huidige leefgebied.
Steenuil & kerkuil	Ja	Bij de sloop van de stallen Oosterhofweg 127 en de schuurtjes aan de Groteboersdijk en Oosterhofweg gaan roest-	Per roest- en nestplaats permanente roest- en nestplaatsen (steenuil- of kerkuilkast) realiseren met een

		en nestplaatsen van steenuil of kerkuil verloren waarvoor ontheffing nodig is. Daarnaast dient een aanvullende effectbeoordeling voor steenuil uit te wijzen of voldoende foerageergebied resteert voor de nestplaatsen op de erven Cattaar 6, Elsmaten 3 en Witmoesdijk 24. Op moment dat onvoldoende foerageergebied na uitvoering van de werkzaamheden resteert en de nestplaatsen ongeschikt raken, is ook voor deze nestplaatsen een ontheffing nodig.	compensatiefactor van twee. De gewenningsperiode voor alternatieve roest- en nestplaatsen is 3 maanden.
Buizerd	Ja	Bij uitvoering van de plannen raken twee nestplaatsen ongeschikt. Bij uitvoering van het plan is een ontheffing noodzakelijk.	Alternatieve nestplaatsen (geschikte nestbomen) in de omgeving in beeld brengen. Wanneer onvoldoende alternatieve nestplaatsen aanwezig zijn dient bestaand leefgebied verbeterd te worden of nieuw bos met geschikte nestbomen in de omgeving aangeplant te worden.
Torenvalk	Ja	Bij uitvoering van de plannen raakt één nestplaats ongeschikt. Bij uitvoering van het plan is een ontheffing noodzakelijk.	Realisatie twee torenvalkkasten voorafgaand aan de werkzaamheden
Huismus	Ja	Bij uitvoering van de plannen gaat, door de sloop van de stallen Oosterhofweg 127, één nestplaats verloren. Bij uitvoering van het plan is een ontheffing noodzakelijk.	Realisatie twee nieuwe nestplaatsen voorafgaand aan het verwijderen van de huidige nestplaats. De gewenningsperiode voor alternatieve nestplaatsen is 3 maanden.
Boerenwaluw	Ja	Een aanvullende telling van bezette nesten in de te amoveren stallen is nodig. Bij uitvoering van de plannen gaan, door de sloop van de stallen Oosterhofweg 127, nestplaatsen verloren. Bij uitvoering van het plan is een ontheffing noodzakelijk.	Per nestplaats permanente nestplaatsen realiseren voorafgaand aan de werkzaamheden met een compensatiefactor van twee.
Huiswaluw	Nee	Bij uitvoering van de plannen gaan geen nestplaatsen verloren.	N.v.t.
Oeverwaluw	Ja	Bij uitvoering van de plannen gaan nestplaatsen verloren. Bij uitvoering van het plan is een ontheffing noodzakelijk.	Realisatie van een zanddepot voor oeverwaluwen of oeverwaluwwand voorafgaand aan de werkzaamheden
Overige vogels	Nee	Voorafgaand aan werkzaamheden in de periode half februari tot half december broedvogelcontrole uit voeren.	Werkzaamheden bij van broedende vogels worden uitgesteld tot de jongen zijn uitgevlogen.

Voor het aanvragen van een ontheffing Wet natuurbescherming bij het bevoegd gezag (provincie Overijssel) dient een activiteitenplan opgesteld te worden waarin duidelijk wordt welke (verwachte) functie het plangebied heeft voor beschermde soorten, welke effecten optreden en op welke wijze deze effecten voorkomen worden. De doorlooptijd van een ontheffingsaanvraag Wet natuurbescherming is 20 weken.

Bij de start van de werkzaamheden (sloop, kap of bouwrijp maken) dient rekening gehouden te worden met de kwetsbare voortplantings-, broed- of overwinteringsperiode van de beschermde diersoorten. Verstoring in de meest kwetsbare periode dient te worden voorkomen. De kwetsbare periode verschilt per soort. Normaliter is de periode september en oktober de meest geschikte periode om werkzaamheden uit te voeren of op te starten.

Een ontheffing Wet natuurbescherming wordt uitsluitend verleend wanneer er geen andere bevredigende oplossing is en wanneer het plan wordt uitgevoerd vanuit een wettelijk belang, zoals de volksgezondheid of de openbare veiligheid.

Geraadpleegde bronnen

Literatuur

- BIJ12 (2017a). Kennisdocument Buizerd *Buteo buteo*. Versie 1.0, juli 2017. BIJ12, Utrecht.
- BIJ12 (2017b). Kennisdocument Gewone dwergvleermuis *Pipistrellus pipistrellus*. Versie 1.0, juli 2017. BIJ12, Utrecht.
- BIJ12 (2017c). Kennisdocument Gewone grootvleermuis *Plecotus auritus*. Versie 1.0, juli 2017. BIJ12, Utrecht.
- BIJ12 (2017d). Kennisdocument Huismus *Passer domesticus*. Versie 1.0, juli 2017. BIJ12, Utrecht.
- BIJ12 (2017e). Kennisdocument Kerkuil *Tyto alba*. Versie 1.0, juli 2017. BIJ12, Utrecht.
- BIJ12 (2017f). Kennisdocument Rosse vleermuis *Nyctalus noctula*. Versie 1.0, juli 2017. BIJ12, Utrecht.
- BIJ12 (2017g). Kennisdocument Ruige dwergvleermuis *Pipistrellus nathusii*. Versie 1.0, juli 2017. BIJ12, Utrecht.
- BIJ12 (2017h). Kennisdocument Steenuil *Athene noctua*. Versie 1.0, juli 2017. BIJ12, Utrecht.
- Douma, T., Zoon, C. & T. Bode (2011). De zoogdieren van Overijssel. Verspreiding en leefwijze van in het wild levende zoogdieren. Profiel, Bedum.
- Jansen, S. (2020). Quicksan Wet Natuurbescherming Opbroek Rijssen. 08-06-2020. Versie 1.0.
- Van Maanen, E. & Hoksberg, M. (2007). Samenleven met een vreemde snuiter in Deventer. Een beheerplan voor het mens- en diervriendelijk omgaan met steenmarterproblematiek. Rapport 07110. EcoGroen Advies, Zwolle.

Internet

- NDFF (2021). Nationale databank flora en fauna. Uitvoerportaal (<https://www.ndff-ecogrid.nl/uitvoerportaal/>).
- Overheid (2021). Wet natuurbescherming (<https://wetten.overheid.nl/BWBR0037552/>).
- Overheid (2020). Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (<https://wetten.overheid.nl/BWBR0030378/>).
- RAVON (2021). Website met soortinformatie over reptielen, amfibieën en vissen (www.ravon.nl).
- Sovon (2021). Website met soortinformatie over vogels (www.sovon.nl).
- Zoogdiervereiniging (2021). Website met soortinformatie over zoogdieren (www.zoogdiervereiniging.nl).

Bijlagen

Bijlage 1

Stedenbouwkundig plan Opbroek-Oost

Opbroek Oost

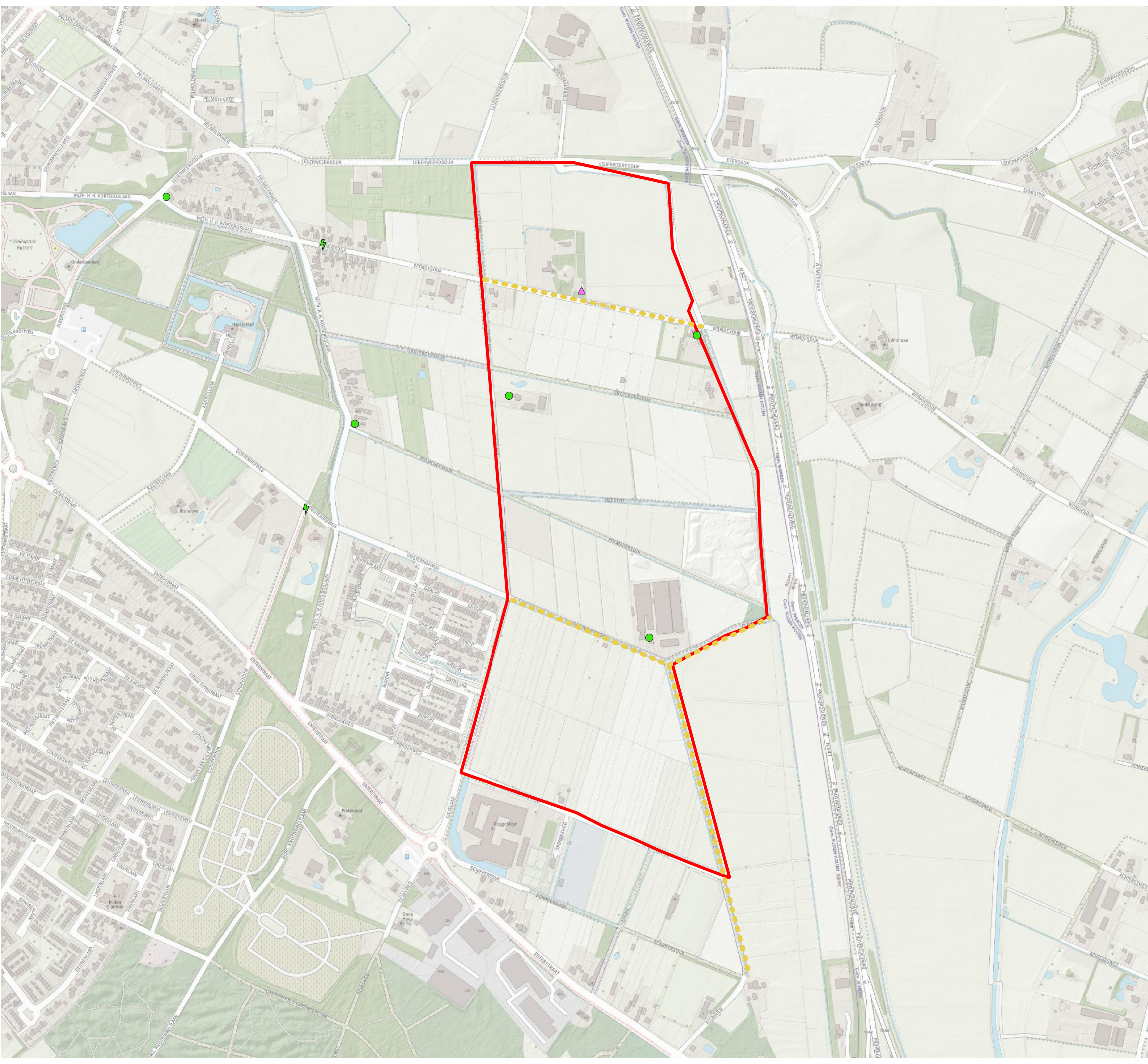
Stedebouwkundig plan

maart 2021



Bijlage 2

Resultaten vleermuizen



Project

Ecologisch onderzoek uitbreidingswijk Opbroek-Oost

Onderwerp

Waarnemingen vleermuizen

Legenda

 plangebied

 gewone dwergvleermuis - zomerverblijfplaats

 gewone dwergvleermuis - baltterritorium

 rosse vleermuis - paarplaats

 Vliegroutes (35-40 dieren geteld)

Datum

02-11-2021

Versie

Definitief

Kaartnummer

/

Schaal

1:7.500

Kaartondergrond

BGT/PDOK

Formaat

A3, liggend

Opdrachtgever

Gemeente Rijssen - Holten

Getekend door

M. Boerhof

Projectnummer

21072



Zuiderzeelaan 53
8017 JV ZWOLLE

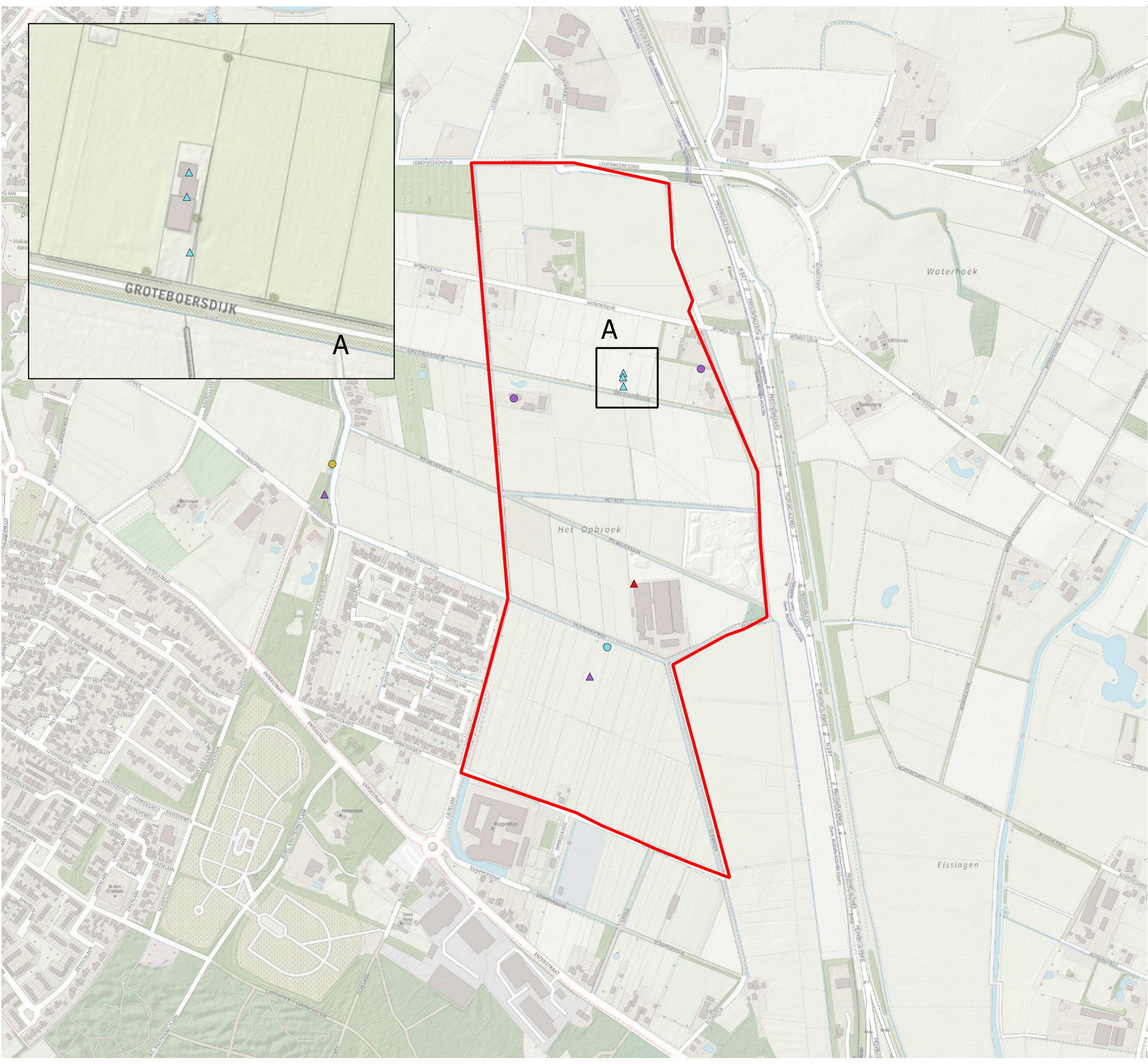
T 038-4236464
I www.ecogroen.nl



advies & ingenieursbureau

Bijlage 3

Resultaten grondgebonden zoogdieren



Project
Ecologisch onderzoek uitbreidingswijk Opbroek-Oost

Onderwerp
Waarnemingen zoogdieren

Legenda

plangebied

bunzing (sporen)

eekhoorn (zicht waarneming)

egel (bewonersmelding)

egel (op wildcamera)

steenmarter (op wildcamera)

steenmarter (sporen)

Datum
06-12-2021

Versie
Definitief

Kaartnummer
/

Schaal
1:7500

Kaartondergrond
BGT/PDOK

Formaat
A3, liggend

Opdrachtgever
Gemeente Rijssen - Holten

Getekend door
M. Boerhof

Projectnummer
21072

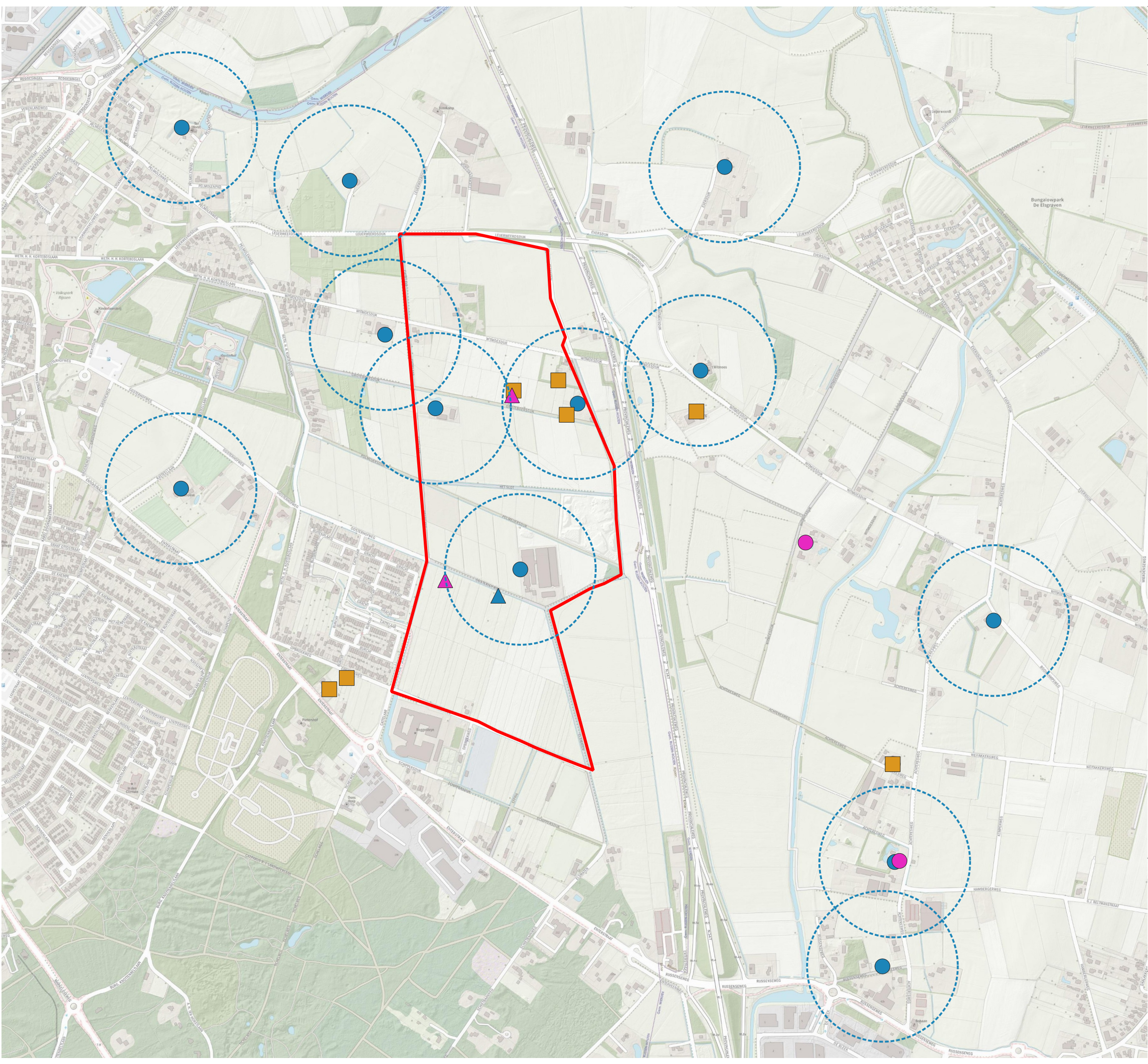
Zuiderzeelaan 53
8017 JV ZWOLLE

T 038-4236464
I www.ecogroen.nl

advies & ingenieursbureau

Bijlage 4

Resultaten uilen



Project

Ecologisch onderzoek uitbreidingswijk Opbroek-Oost

Onderwerp

Waarnemingen uilen

Legenda

plangebied

Kerkuil nestplaats

Kerkuil roestplaats

Steenuil roestplaats

Steenuil nestplaats

Niet bezet

Territorium grootte (straal 200 meter)

Datum

02-11-2021

Versie

Definitief

Kaartnummer

/

Schaal

1:10.000

Kaartondergrond

BGT/PDOK

Formaat

A3, liggend

Opdrachtgever

Gemeente Rijssen - Holten

Getekend door

M. Boerhof

Projectnummer

21072

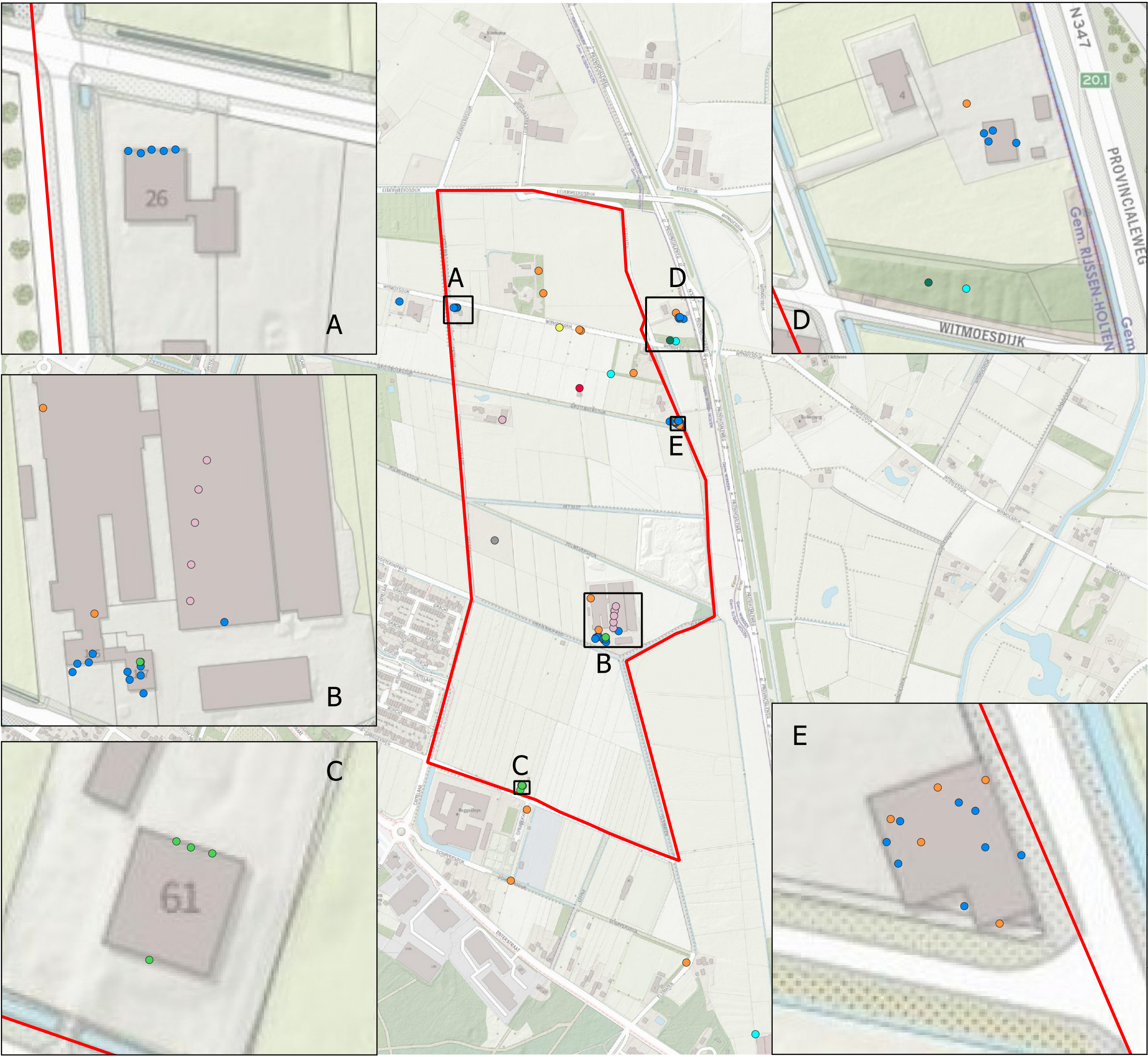
Zuiderzeelaan 53
8017 JV ZWOLLE

T 038-4236464
I www.ecogroen.nl

advies & ingenieursbureau

Bijlage 5

Resultaten overige broedvogels



Project

Ecologisch onderzoek uitbreidingswijk Opbroek-Oost

Onderwerp

Waarnemingen vogels

Legenda

plangebied

Aangetroffen nesten

boerenwaluw

buizerd

grote bonte specht

huismus

huiswaluw

oeverwaluw (kolonie circa 35 nestgangen)

spreeuw

torenvalk

zwarte roodstaart

Datum

02-11-2021

Versie

Definitief

Kaartnummer

/

Schaal

1:8.000

Kaartondergrond

BGT/PDOK

Formaat

A3, liggend

Opdrachtgever

Gemeente Rijssen - Holten

Getekend door

M. Boerhof

Projectnummer

21072

Zuiderzeelaan 53

8017 JV ZWOLLE

T 038-4236464

I www.ecogroen.nl

eco

groen

advies & ingenieursbureau